

BIULETYN INFOMACJI PRAWNEJ

nr 3/2009

ZMIANY W KODEKSIE SPÓŁEK HANDLOWYCH

oprac. Anna Małysz

W dniu 8 stycznia 2009 roku zaczęła obowiązywać nowelizacja ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz.1037 ze zm.) wprowadzona ustawą z dnia 23 października 2008 roku o zmianie ustawy Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 207, poz.1381). Głównym celem nowelizacji było zniesienie kosztownych i zbędnych sankcji oraz obowiązków administracyjnych oraz ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej i tym samym zwiększenie konkurencyjności polskich spółek na rynku europejskim.

Omawiane zmiany dotyczą w szczególności:

- ✓ zmiany definicji spółki dominującej
- ✓ zniesienie obowiązku przekształcenia spółki cywilnej w jawną
- ✓ ograniczenia odpowiedzialności wspólników spółki jawnej za zobowiązania wnoszonego do niej przedsiębiorstwa

- ✓ zniesienia ograniczeń formalnych w przypadku umowy spółki partnerskiej oraz czynności dokonywanych przez wspólnika (akcjonariusza) jednoosobowej spółki z o.o. i akcyjnej
- ✓ zmiany wysokości kapitału zakładowego w spółce z o.o. i akcyjnej
- ✓ wprowadzenia regulacji dotyczącej dnia wypłaty dywidendy
- ✓ zmiany odnośnie zwrotu dopłat
- ✓ zniesienia wymogu ogłaszania uchwał podjętych w trybie art. 405 ksh
- ✓ zmniejszenia sankcji grożących członkom zarządu spółek kapitałowych i komplementariuszom w sp. komandytowo-akcyjnej za podawanie niepełnych danych w sytuacjach określonych w przepisach.

Biuletyn został opracowany przez prawników Kancelarii w celu umożliwienia identyfikacji potencjalnych zagrożeń związanych z działalnością Państwa przedsiębiorstwa. Biuletyn sygnalizuje określone problemy, nie dokonuje oceny konkretnych stanów faktycznych, nie stanowi wyczerpującego omówienia danej problematyki, nie stanowi porady prawnej. Jeżeli są Państwo zainteresowani uzyskaniem szczegółowych informacji na temat poruszonych zagadnień prosimy o kontakt z pracownikami Kancelarii: info@sokolowski.com.pl

Spółka dominująca

Definicja spółki dominującej została zawarta w art. 4 ust. 1 pkt 4 a-f ksh. Spółką dominującą będzie m.in. taka spółka, która dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami; lub też jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu bądź rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej). W dotychczasowym brzmieniu art. 4 ust. 1 pkt 4 f spółką dominującą była także taka spółka handlowa, której członkowie zarządu lub członkowie rady nadzorczej stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej). Obecnie art. 4 ust. 1 pkt 4 f ogranicza warunek zaistnienia dominacji do pełnienia funkcji członków zarządu w spółce zależnej tylko przez członków zarządu spółki dominującej, oczywiście w odpowiedniej proporcji. Argumentem dla wprowadzenia tej zmiany był fakt, iż rada nadzorcza nie ma zwykle wpływu na zarządzanie w danej spółce. Nie można jednak zapominać o tym, iż dopuszczalne jest przekazanie radzie nadzorczej kompetencji w zakresie powoływania członków zarządu czy udzielania zgody na pewne czynności dokonywane przez zarząd. Tym samym realny wpływ rady nadzorczej na działalność spółki znacznie się zwiększa. Jednocześnie należy mieć na uwadze art. 4 ust.1 pkt 4 f, zgodnie z którym spółką dominującą jest też spółka, która wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej albo spółdzielni zależnej. Warto zauważyć, iż z uzyskaniem pozycji dominującej przez spółkę wiąże się szereg obowiązków nałożonych przez ksh, jak choćby obowiązek zawiadomienia sądu rejestrowego.

Spółka cywilna

Art. 26 § 4 ksh w dotychczasowym brzmieniu przewidywał obowiązek przekształcenia spółki cywilnej w spółkę jawną wówczas, gdy przychody netto spółki cywilnej w każdym z dwóch ostatnich lat obrotowych osiągnęły wartość powodującą, zgodnie z przepisami o rachunkowości, obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych. Obecnie obowiązek ten został zniesiony, co nie obyło się bez krytyki ze strony przedstawicieli doktryny podnoszących, iż zniesienie powyższego obowiązku doprowadzi do funkcjonowania w obrocie gospodarczym tworów nieprzystosowanych do tego obrotu. Spółka cywilna jest bowiem jedynie stosunkiem zobowiązaniowym łączącym wspólników i mającym dla wspólników jedynie znaczenie wewnętrzne. Na zewnątrz wspólnicy pozostają odrębnymi przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą, co powoduje choćby trudności ze zidentyfikowaniem wszystkich wspólników w danej spółce.

Zniesienie obowiązku przekształcenia spółki cywilnej pociągnęło za sobą uchylenie art. 626 i 627 ksh statuujących odpowiedzialność wspólników za niedopełnienie tego obowiązku. Należy jednak pamiętać, że mimo zniesienia obowiązków dotyczących spółki cywilnej na gruncie ksh, nadal pozostają w mocy regulacje zawarte w ustawie o rachunkowości wraz z sankcjami za ich niedotrzymanie.

Wniesienie przedsiębiorstwa do spółki jawnej

Zawarcie umowy spółki jawnej z przedsiębiorcą jednoosobowym przy jednoczesnym wniesieniu do spółki przedsiębiorstwa jest bardzo popularnym sposobem rozwoju prowadzonej działalności. Dotychczas, zgodnie z art. 33 ksh, osoby zawierające umowę spółki jawnej z takim przedsiębiorcą odpowiadały za zobowiązania powstałe przy prowadzeniu tegoż przedsiębiorstwa przed dniem zawązania

spółki bez żadnych ograniczeń. Obecnie odpowiedzialność ta została, na wzór regulacji zawartych w Kodeksie cywilnym, ograniczona do wartości wnoszonego przedsiębiorstwa według stanu w chwili wniesienia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela. Warto zauważyć pewną niekonsekwencję ustawodawcy, który wprowadzając powyższe ograniczenia odpowiedzialności w stosunku do wspólników spółki jawnej, nie zauważa takiej potrzeby odnośnie komandytariuszy w spółce komandytowej, którzy w przypadku zawarcia umowy spółki komandytowej z jednoosobowym przedsiębiorcą prowadzącym przedsiębiorstwo we własnym imieniu i na własny rachunek, odpowiadają także za zobowiązania powstałe przy prowadzeniu tego przedsiębiorstwa, a istniejące w chwili wpisu spółki do rejestru.

Spółka partnerska

Nowela z dnia 23 października 2008 roku zmieniła formę umowy spółki partnerskiej z formy aktu notarialnego na formę pisemną pod rygorem nieważności. Zmiana formy umowy spółki na – jak się przyjmuje – mniej rygorystyczną, nie powinna jednak mylić. Spółka partnerska jest specyficzną spółką – właściwą dla wykonywania wyszczególnionych w Kodeksie spółek handlowych zawodów, zaś ułatwieniem w jej prowadzeniu może być ustanowienie zarządu.

Spółka jednoosobowa

Zarówno w przypadku spółki z o.o. jak i spółki akcyjnej ogół udziałów (akcji) może przysługiwać jednemu tylko wspólnikowi (akcjonariuszowi) albo jednemu wspólnikowi (akcjonariuszowi) i spółce. Co do zasady, Kodeks spółek handlowych przewiduje wówczas zaostrzoną formę dokonywanych pomiędzy spółką a jedynym wspólnikiem (akcjonariuszem) czynności (art. 173 i 303 ksh). W powyższych przypadkach ksh wymagał dotychczas aby oświadczenie woli takiego wspólnika (akcjonariusza) składane

spółce przebiegało postać formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym, chyba że ustawa w danym przypadku stanowiła inaczej. W przypadku gdy powyżej wskazany wspólnik był zarazem jedynym członkiem zarządu, czynność prawna między tym wspólnikiem a reprezentowaną przez niego spółką wymagała formy aktu notarialnego, przy czym o każdorazowym dokonaniu czynności prawnej dokonywanej przez jedynego wspólnika – jedynego członka zarządu, notariusz zawiadamiał sąd rejestrowy, przesyłając do sądu wypis z aktu notarialnego. Obecnie uchylono § 2 i 3 zarówno w art. 173 ksh (dotyczącym spółki z o.o.), jak i 303 ksh (odnoszącym się do spółki akcyjnej). Wedle stanowiska autorów nowelizacji, wymagania dotyczące konieczności sporządzania aktu notarialnego czy też notarialnego poświadczania podpisu były zbyt rygorystyczne, nie znaleziono też uzasadnienia dla odmiennego traktowania zgromadzenia wspólników (walnego zgromadzenia akcjonariuszy) w spółkach jednoosobowych. Warto jednak zwrócić uwagę, że wskazane powyżej, nieaktualne już sytuacje, to nie jedyne przypadki, gdzie Kodeks spółek handlowych wymaga zachowania szczególnej formy czynności prawnej.

Zmiany w zakresie wysokości kapitału zakładowego

Zmiany w zakresie wysokości kapitału zakładowego są zapewne najistotniejszymi zmianami wprowadzonymi omawianą nowelą. Od 8 stycznia 2009 roku minimalny kapitał zakładowy spółki z o.o. wynosi 5.000 zł (art. 154 § 1 ksh), zaś spółki akcyjnej – 100.000 (art. 308 § 1 ksh). Zmiany te mają na celu ułatwienie zakładania spółek kapitałowych i są wyrazem tzw. konkurencji regulacyjnej w zakresie prawa spółek polegającej na tworzeniu prawa możliwie najbardziej elastycznego, korzystnego i atrakcyjnego

zarówno dla inwestorów – wspólników i akcjonariuszy, jak i spółek. Dotychczasowa wysokość kapitału zakładowego w polskich spółkach kapitałowych – 50.000 (sp. z o.o.) i 500.000 (S.A.) oceniona została jako zbyt wysoka, tym bardziej iż prawo Unii Europejskiej przewiduje minimalną wartość kapitału zakładowego jedynie w przypadku spółki akcyjnej – w kwocie 25.000 euro (por. art. 6 dyrektywy Rady 77/91/EWG z dnia 13 grudnia 1976 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich w zakresie tworzenia spółki akcyjnej, jak również utrzymania i zmian jej kapitału, Dz. Urz. WE 1977, L 26/1 ze zm.), zaś na arenie europejskiej pojawiły się już regulacje krajowe, w których nie przewiduje się w ogóle minimalnego kapitału zakładowego w stosunku do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (Wielka Brytania). Decydując się na konkretną wysokość kapitału – w szczególności akcyjnego, warto zastanowić się, czy dana wielkość (zwłaszcza gdy jest ona minimalna) nie zbliża się zbyt blisko do granic ustanowionych w przepisach unijnych. Ponadto należy zwrócić uwagę na cel utworzenia i utrzymania kapitału zakładowego, jakim jest kapitałowe wzmocnienie danej spółki i zwiększenie jej wiarygodności w oczach wierzycieli, w niektórych bowiem przypadkach korzystniejszy będzie wybór wyższej wysokości kapitału zakładowego niż tylko minimalny.

Dzień wypłaty dywidendy

Prawo do dywidendy, czyli prawo do udziału w zysku spółki, jest jednym z najważniejszych uprawnień wspólników (akcjonariuszy). Dotychczasowe przepisy upoważniały zgromadzenie wspólników (walne zgromadzenie akcjonariuszy) do ustalenia tzw. dnia dywidendy, a więc dnia według którego ustala się listę wspólników (akcjonariuszy) uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy, poprzedzonego uchwałą wspólników (akcjonariuszy) o podziale zysku za dany rok obrotowy. Art. 348 § 3 ksh odnoszący się do spółki akcyjnej nakłada wprawdzie na walne zgromadzenie obowiązek określenia terminu wypłaty dywidendy – jednak bez dokładnego określenia daty, z kolei zaś treść art. 193 § 3 ksh dotyczącego sp. z o.o. w ogóle nie odnosi się do momentu wypłaty tego świadczenia. W praktyce często moment podjęcia uchwały określającej dzień dywidendy pozostawał w znacznej odległości czasowej z chwilą jej wypłaty. Powstające w ten sposób opóźnienie powodowało, zdaniem niektórych organów skarbowych oraz sądów, powstanie po stronie spółki przychodu podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Precyzyjne określenie momentu wypłaty dywidendy miało na celu zapobieganie tego typu sytuacjom, wysoce niekorzystnym dla spółki. Obecnie, stosownie do art. 348 ksh – wraz z dodanym § 4 oraz art. 193 ksh – uzupełnionego o § 4, określenie dnia wypłaty dywidendy zostało uzależnione od woli spółki. W pierwszej kolejności ma o nim decydować zgromadzenie wspólników (walne zgromadzenie akcjonariuszy) w drodze uchwały, zaś w braku sprecyzowania tego terminu przez wspólników (akcjonariuszy), dywidenda będzie płatna w dniu określonym

przez zarząd (sp. z o.o.) lub radę nadzorczą (spółka akcyjna).

Zwrot dopłat

Przepisy regulujące działanie spółki z o.o. przewidują możliwość zwrotu dopłat do udziałów dokonanych przez wspólników (art. 179 § 2 ksh), przy czym zobowiązanie do wniesienia dopłat powinno wynikać z umowy spółki, a konkretyzacja tego obowiązku powinna nastąpić w drodze uchwały wspólników. Dotychczasowe przepisy przewidywały, iż po spełnieniu określonych warunków zwrot dopłat mógł nastąpić po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia o zamierzonym zwrocie w piśmie przeznaczonym do ogłoszeń spółki. Obecnie taki zwrot może nastąpić już po upływie miesiąca od dokonania stosownego ogłoszenia.

Uchwały SA podjęte przez walne zgromadzenie bez jego formalnego zwołania

Art. 405 ksh reguluje szczególną sytuację, gdy walne zgromadzenie akcjonariuszy podejmuje uchwałę pomimo braku formalnego zwołania zgromadzenia. Powzięcie takiej uchwały możliwe jest tylko wówczas, gdy cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego odbycia walnego zgromadzenia lub wniesienia poszczególnych spraw do porządku obrad. Uchylony nowelą z 23 października 2008 roku § 2 omawianego artykułu przewidywał, że podjęte w powyższy sposób uchwały musiały być ogłaszane w terminie miesiąca od daty podjęcia. Regulacja nie dotyczyła uchwał, które miały być zgłaszane do KRS, bowiem w stosunku do nich tryb ogłaszania przewidują odrębne przepisy. Obecnie obowiązek ogłaszania podjętych w trybie art. 405 ksh

uchwał nie istnieje. Warto jednak pamiętać, że uchwały te nadal podlegają pozostałym regulacjom kodeksowym, jak choćby konieczności ich umieszczenia w protokole sporządzonym przez notariusza.

Sankcje za podanie niepełnych danych

Przepisy Kodeksu spółek handlowych nakładają na spółki kapitałowe oraz spółkę komandytowo-akcyjną obowiązek umieszczania na pismach i zamówieniach handlowych składanych przez spółkę w formie pisemnej oraz elektronicznej danych w postaci firmy spółki, jej siedziby i adresu, oznaczenia sądu rejestrowego, w którym przechowywana jest dokumentacja spółki oraz numeru, pod którym spółka jest wpisana do rejestru, a także numeru identyfikacji podatkowej (NIP) i wysokości kapitału zakładowego spółki – w przypadku spółki akcyjnej i komandytowo-akcyjnej – także wysokości kapitału wpłaconego (odpowiednio art. 206 § 1 ksh – sp. z o.o., art. 374 § 1 ksh – S.A. oraz 127 § 5 ksh – S.K.A.). Odpowiedzialność dotyczącą przestrzegania powyższych regulacji ponoszą, zgodnie z art. 595 ksh, członkowie zarządów spółek kapitałowych oraz komplementariusze w spółce komandytowo-akcyjnej. W dotychczasowym brzmieniu § 1 art. 595 ksh nakładał na wspomniane osoby karę grzywny do 10.000 zł. Obecnie wysokość grzywny została obniżona o połowę, to jest do kwoty 5.000 zł. Warto jednak dołożyć wszelkich starań, aby nie naruszać przepisów i nie narażać spółki na niepotrzebne koszty.

Bez wątpienia wprowadzone zmiany, szczególnie w zakresie zmniejszenia kapitału zakładowego spółek kapitałowych, przyczynią się do wzrostu popularności tego typu przedsięwzięć gospodarczych oraz ułatwią, przynajmniej w niektórych sytuacjach, funkcjonowanie różnego typu spółek. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że różnorodność form

przewidzianych przez polskie prawo, w jakich przedsiębiorca może zaistnieć i funkcjonować na rynku, pozwala na dogodne dostosowanie prawnych form działalności do profilu przedsięwzięcia gospodarczego. Zawsze jest

więc dobry moment na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub też zmianę jej postaci – tak w zależności od potrzeb, jak i preferencji.

